

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

O šolskem vprašanji nekaj v prevdarek.

(Izv. dopis iz Ptujja.)

Odkar imamo nove šolske postave, se gospodje duhovniki ne brigajo za šolo v tej meri, kakor bi bilo to za narodno reč potrebno. Vzroki temu so nam znani. Toda znano je tudi v obče, da se ti vzroki ne dajo tako hitro odpraviti, kakor se želi. Dokaz nam je posvetovanje in sklepanje državnega zbora v minolem letu.

In ako tega ne dobimo, kar si prizadevamo pridobiti, bi li bilo pametno, da damo tudi to malo iz rok, kar imamo?

Razmere so neugodne, a samo ob sebi ne bodo postale boljše; vlada njih ne bode črez noč spremenila, ako nismo delavni tudi sami, ako mi roke križem držimo.

Mi se moramo vseh pravic, katere imamo do naših šol, tudi posluževati; mi moramo te pravice odločno in vestno braniti, sicer dobijo šole oni ljudje v roke, kateri nam hočejo vzeti najpred narodnost in potem vero.

Od kod našim šolam taka nevarnost preti, to je vsakemu zavednemu Slovencu do dobra znano. Kdor še teh nevarnostij ne pozna, ta naj se seznaní z nakanami novo-ustanovljenega nemškega šolskega društva, ta naj opazuje delovanje tega društva, naj pomisli, da se nahajajo okrajni šolski nadzorniki, ki stoje s tem društvom v jako tesni zvezi, da ti skrbé za razširjenje tega društva, da posredno in neposredno v korist tega društva uplivajo na učitelje.

Kdor še ni prepričan, da je vsakega Slovence sveta dolžnost, strogo paziti na delovanje imenovanega društva in pomagati graditi jez njegovemu napredovanju, ta naj se spomni imen onih učiteljev slovenske mladine, kateri so dobili za ponemčevanje nagrad, in naj pomisli, da število onih učiteljev, kateri so tudi dobili grošev, da bi pomagali kopati slovenski narodnostni grob, ni malo, čeravno se njih imena ne izvedo.

Naši nasprotniki se ne pečajo samo z učitelji; povsodi nastavljajo svoje goste mreže; z na-

peljivimi in lažnjivimi besedami vlovili so že marsikterega slovenskega posestnika, da njim — svojim pogrebcem, plačuje na leto goldinar — za društvo sv. Mohorja ga nima!

Prosim tedaj: gospodje duhovniki in vsi domoljubi, udeležujte se volitev za krajne šolske svete! Volite pametne, požrtvovalne in neustrašljive može v krajne šolske svete, za krajne šolske ogledce itd.! Pomagajte graditi vsi jez korupciji, katera se hoče od vam znane strani zasejati mej narodne učitelje, da bi nam ugonobila mladino ter nas spravila ob bodočnost!

Ako si ohranimo narodne šole, ohranimo si tudi narodnost. Sčasom bode nam mogoče s pomočjo drugih sil preustrojiti naše narodne šole tako, da bodo za odgojo naše mladine to, kar bi že zdaj biti morale — učilnice in odgojevalnice na krščanski podlagi, a ne duhomorne ponemčevalnice.

Dr. ...

Gospodarske stvari.

Travnikom je treba gnojiti.

Najboljši pomoček si travnik ali senočet vzboljšati je pametno gnojenje travnika. Pametno pognojenje povišuje pridelek celega gospodarstva. Gnoj daje travniku več moči, da more več in boljše mrve ali krme roditi, kar je potem zopet živinoreji na korist in služi v vzboljšanje in pomnoženje gnoja samega, kar je pa zopet polju na prid.

So sicer kmetovavci, ki mislijo, da ni treba travnikov gnojiti in ki sploh tako gnojenje le malo obrajtajo. Pa popolnoma po krivem. Pisatelj teh vrst vé iz lastne skušnje, kolike koristi je gnojenje zlasti takih travnikov, na ktere se ne da voda napeljavati in katerih tudi potoki čez bregove stopajoči ne zamakajo in tako rodovitne delajo, ali kateri sploh na eni ali drugi način ne dobivajo kakega gnojiva. Taki travniki ne dajejo le od leta do leta manje mrve, ampak kar je še hujše tudi od leta do leta le slabše krme. Dobre trave poginejo in redke postanejo, slabe pa se množijo in

širijo. To se posebno na subih travnikih godi. Tem se mora od časa do časa z gnojem na pomoč prihiteti, sicer popolnoma onemorejo.

S tem nečemo ravno reči, da se mora to vsako leto in po celem travniku zgoditi. To je včasih tudi nemogoče. Odkod bi kmetovalec tudi vsakokrat toliko gnoja jemal, ki mora z njim tudi za druge sadeže skrbeti. Taki travniki, katerih je treba vsako leto gnojiti, se z večim dobičkom v njive preorjejo. Kmetovalec naj si travnik v več kosov razdeli in naj jedni kos jedno, drugi drugo, tretji tretje leto itd. pognoji. Pa tudi take travnike, na katere se more voda napeljati, kaže gnojiti, zlasti takrat, ko bi voda bila prazna vseh gnojivnih snovi, kakor studenčnica, ki po peščenem kamenji teče in ki sicer rast pospešuje pa ne krepča.

Travnikom se prilega vsakojako gnojivo. Zato kmetu ni ravno težavno za travnik potrebne gnoja najti, če mu le dobre volje do tega ne primanjkuje.

Ako po onih krajih, v katerih imajo lepo živinsko pleme, povprašujemo po vzrokih tega lepega živinskega plemena, gotovo ga najdemo v krepki in dobri mrvi ali krmi. Ako pa še nadalje povprašujemo, odkod pa tako krepko in lepo mrvo dobivajo, gotovo tega ne bomo samo dobri in krepki zemlji pripisovali, ampak tudi gnojenju travnikov in skrbni postrežbi, kakor to na Angleškem, v Holandiji, Belgiji in Švicarskem in tudi po nekaterih krajih našega cesarstva nahajamo. Ako pa še vrh tega pomislimo, da pognojeni, močni travniki ne le bolje redivno in boljše mrvo prinašajo, ampak tudi dosti več, tako se pač moramo čuditi, kako da se še najdejo kmetovalci, ki svojih subih in izsesanih travnikov nečejo gnojiti. Marsiktero leto je cena senu zelo visoka in pridelek orali travnika ni manjši od pridelka orali polja. Vrh tega pa je pridelek travnika dosti zanesljivejši. Vsak dan pa ponuja tvarine za gnoj na kupe. Treba jo je le sem vzeti in za gnoj pripravno storiti. Travnik je z malim zadovoljen, njemu je vse dobro in ljubo. Treba je tvarino le tako prirediti in z gnojivi drugih sort tako pomešati, da gnoj brž in izdatno deluje, kakor odpadki od sena in žita, če so z gnojnico dobro napojeni.

Da sir ne plesni se priporoča apno. Živo apno se pogasi, toda le toliko, da v tanki prah razpade. Ta prah se skozi tanko žimnato sito preseje in s tem prahom sirni blebi potrosijo. Apno zorenje sira pospešuje in ga delj časa črvadine varuje. Zraven pa tudi ples na sirnih hlebih zabranjuje in sirnemu okusu čisto nič ni na kvar. Naj se poskusi.

Gnoj na sočivne grede. Na sočivne grede gnoj že jeseni navoziti in ga potem koj pod zemljo spraviti, je dobro, da se gnoj ne razkadi in tako najbolj močne gnojivne dele ne porazgubi, kar se gotovo zgodi, če se gnoj po zemlji raztrese in tako čez zimo ležati pusti.

Da les ne gnjuje. Da spodnji deli kolov za drevesa ali trse ne gnjujejo, se napravi sledeča zmes: Vzame se 50 delov smole, 40 delov izprane krede in 300 delov belega ostrega peska, 4 dele lanenega olja. Vse to se v železnem kotlu dobro prekuha. Temu se prilije 1 del modrega vitriola, 1 del žveplenega vitriola, 1 del žveplene kisline in vse prav krepko premeša. S to tekočino se potem koli s pomočjo šopka pomažejo. Ko bi cela tvarina bila pregosta, prilije se ji še nekoliko lanenega olja. Ta maža naredi na kolih potem ko se je posušila, trdo prevleko, skozi katero ne vdarja nobena moča.

Slabe bučelne panje pre najlaglje skozi zimo pri življenji ohraniš, ako jih na suhem kraji v prst zakoplješ, vendar tako, da niti miši ne mokrota do njih ne more.

Slov. bistriška podružnica kmetijske družbe štajerske je 100 fl. odmerila za 5 viničarskih fantov, ki bi se naj šli v Maribor na vinorejsko šolo učiti razumnega vinorejstva in kletarstva. Sklenili so zbrani še po nasvetu g. Kandolinija prošnjo odposlati, da bi vlada ceno za sol znižala, ker je soli treba, ako hočemo živinorejstvo podkrepiti.

Sejmi na Štajerskem: 23. jan. sv. Ilj, Mozirje, 25. jan. Gomilica, Artiče, Slov. Gradec; na Kranjskem 23. jan. v Ljubljani, 30. jan. Vinica.

Dopisi.

Iz Šoštanja. (Čitalnica) Dolgo je spavala v naši prijaznej dolinici narodna zavest, dolgo se je tukaj nemškutarilo, in uže se je bilo bati, da bode tudi Šaleško dolino zadela žalostna osoda toliko slovanskih pokrajin. Srce je moralo vsakega rodoljuba boleti, ako je premišljeval do sedaj razmere v naši dolini; povsod neka otožna mlačnost; malo narodnih izobražencev; prebivalci obeh trgov, pogosto žalibog nemčurji; nikjer nobenega takega zavoda, koji bi bil v stanu, priprosto ljudstvo za slovenstvo vnemati, ter ga opozorovati na pogubljeni propad, koji preti narodnemu življu v naši okolici. — Vendar zadosti dolgo smo blodili po temi; čas je, da nam napoči boljša doba in upati uže smemo, da tudi nam „vremena bodo se zjasnila“. Vzbudila se je namreč v sreih nekaterih tukajšnjih narodnjakov blaga misel, osnovati čitalnico, katera naj bi imela nalogo, vzbujati v našem priprostem ljudstvu narodno zavest, ljubezen do domovine, ter ga osrčevati za brambo proti obilnim in zvitim napadom naših sovražnikov. Zares, zlata vredna misel, ali koliko truda, bode še stalo, predno, da se uresniči! Ko bi nam tako ne manjkalo izobraženih mož, kateri bi to reč modro izpeljali razumeli, bi to ne bilo tako težko! Tudi primernih prostorišč živo pogešamo, kajti v našem trgu ne najdemo v tem oziru veliko podpore. Ali mi nočemo dalje rok križem držati; vstanovili si bomo čitalnico v okolici, združili se bomo s tržani, kar jih je še narodnih, s kmeti, ro-

kodelci in videli bomo, da naš trud ne bode zastonj. — Da bode pa naše delovanje toliko boljše uspešno, treba je prvič edinosti in drugič pomoči, zdatne pomoči. Naša čitalnica naj bi torej ne bila samo za našo okolico, ampak ona bi naj postala središče celej Šaleške dolini. Zatoraj dragi rodoljubi, združimo se, skrbimo, da bomo imeli tudi pri nas zavetje, kjer se bomo lahko shajali, da bi se izobraževali v milem matrnem jeziku, in kjer se bomo smeli prav po domače razveseljevati. Posebno pa vi kmetje Šaleške doline, zdramite se, pridružite se nam, pristopite v obilnem številu novemu društvu! Glejte, v čitalnici boste smeli biti popolnoma Slovenci: tukaj nas ne bode nihče zasramoval, če boste govorili v svojem matrnem jeziku; tukaj se boste lahko po svoje razveseljevali, tukaj se boste lahko po časnikih izobraževali v korist in povzdigo težavnega, pa častivrednega stanu. Bodite tudi neustrašljivi v borbi za našo narodno stvar, delujte tudi po svojeji moči in pokažite, da so resnične besede slavnega Koseskega ki pravi: Mož pogumen korenine, je slovenski oratar“. Pogumno toraj na delo, držimo se gesla: „vse za vero, dom, cesarja in Bog nam naš trud gotovo blagoslovi. L.

Iz Dobrne. (Tate pri hiši) imel je tukajšen posestnik, ki je ob enem gostilničar, pek in mesar. Pri pekarskem učencu so namreč našli 33 fl. 60 kr., kup sladkorja in 48 raznovrstnih smodek ali cigar. To je bilo vzrok, da so ga 1. januarja spravili v „luknjo“ starejšim tovarišem za novoletnico. Tam je baje obstal, da je bil že okoli 200 fl. zapravljen. Čez 5 dni je za njim prišel še mesarski „ksel“ ali pomočnik. Toti si je v svojem dveletnem službovanji „prihranil“ nezasluzenih 509 fl. Kakšen je to ptič? Domači so „bogatina“ večkrat opominjali, naj bi tudi k službi božji redno zahajal, toda on se je izgovarjal, reki, da je od spovednika že itak dobil odvezo za devet let naprej! Ko je žandar bil „tatinske tace“ vklenil, je pridna gospodinja ostalej družini zvezanca kazala kot vzgled, češ: cerkve se je ogibal, sedaj mu morajo po sili s železnim „molekom“ ovijati roke. Službenika sta oba ptujca; prvi je doma iz Pirešiča, drugi od Planine. Za prepovedano barantijo sta imela 2 ključa do gospodarjeve blagajnice. No, „če družina Bogu zvesto ne služi, tudi svoji gospodi zvesta ne bo“, tako so napisali slavnoznani Slomšek. Neka poštena dekla si pa gotovo preveč domišljuje, če z obzirom na opisani posamezni in v našem mirnem kraju ne navadni slučaj pravi: „Sedaj še bo nas druge sram služiti“.

Iz Doliča. (Živinorejstvo, ceste, g. Lohninger, šola). Veselo novo leto bilo je tukajšnjim živinorejcem razglašeno, da je zaprta ruska in rumunska meja tujej živini; naj naš obupljivi kmet, kateri je gozde že do škode iztrebil, vsaj pri govedih, ktera je v teh krajih poglavitni prihodek, potrebnji krajcar vlovi. Hvala lepa sedajnej pra-

vičnejšej vladi, da enkrat za kmeta skrbi, kateri je steber celej državi! Kdor potuje po bližnjem prejšnje čase prav gladkej cesti od Slov. Gradca v Celje, ta je gotovo tudi zapazil, da je ta cesta I. razreda celo pod 3 metre ozka in za zimski čas silno nevarna. Ker so se uže zgodile mnoge nesreče, bi morala biti po večkratnem naročilu vis. deželnega odbora razširjena. Kakor je pa navada okrajnih zastopov, stranskim krajem še le tedaj vstreči, ke dar bodo boljši časi; tako je tudi preziran naš mirni kotič na Konjiško-Slovenjgraški meji od obojih strani. Po novi dragi naredbi nam okrajna zastopa, posebno Konjiški, šodra tako malo privoščita da ga je naš kmet za tlako petkrat več navozil — plačamo pa enako z unimi v sredini, katerim se vse dovoli. Široko svet gotovo tudi pozna mogočnega Lohningerja, fužinarja v Mislinji. Pri njem trpijo vbogi zastarani delalci, penzjonisti, ker dobivajo tako pičli vžitek, da so primorani po občini beračiti. In komur je znana čez 3 ure dolga fužinarska cesta iz sv. Lenarta do stare glažute itd. bi jo morala delati (za njegov les in oglje) občina, dokler ne doseže pravice pri najvišji sodnji na Dunaji. Ta večni poslanec je tudi pomagal napraviti „Jagdkarte“ vsled katerih bodo občine hudo poškodovane. Bode li hotel še najemnik občini sedajni znesek dati, če ga vže vsaki lovec na 3 leta deset gold. stane? Ta naredba bode pa razun deželne peneznice tudi kakor nalašč ugodna za lovske tatove. Že v začetku prosimo naše slovenske poslance, da občini nam škodljivo naredbo ob svojem času odpraviti pomagata. Šolo smo zgotovili, in je bila le po veliki požrtvovalnosti podvzetnika, kateri je dobro znal, da bode treba dolge potrpežljivosti za zasluzeni znesek, že 8 dne novembra pret. leta s posebno pohvalo zvestega dela kolandirana in mesec dni z vso znotrajno opravo za poduk in stanovanje pripravna. Zakasnjeno pa je bilo razpisanje, da more biti še le meseca svečana želeni poduk dočakamo; zasluženograjo pa komur sliši, drugi pot. J. V.

Iz Šmarijskega okraja. (Prošnja do gospodov drž. poslancev.) Županstvo Žusensko v svojem poslovanji slovenski uraduje, a kljubu temu dohajajo mu od c. k. okrajnega glavarstva celjskega zvečinoma in od c. k. okrajne sodnije in davkarije šmarijske pa samo nemške odloke. — Vsled tega je bil občinski odbor v svojej seji sklenil nemških ukazov, ulog itd. ne sprejemati in slovenskih tirjati od c. k. oblastnij. — Ta sklep opiraje se na pravosodno-ministerijalni ukaz od 6. okt. 1881, objavilo je županstvo dotičnim c. k. oblastnijam. Na to pa dojde županstvu od c. k. sodnije šmarijske naslednji zopet nemški odlok: „Z. 180. An das löbl. Gemeindeamt Süssenheim. Bezugnehmend auf die Zuschrift vom 2. Jänner d. J. Z. 7, mit welcher dem gefertigten Bezirksgerichte mitgetheilt wurde, dass sich das Gemeindeamt in ihrem ämtlichen Wir-

kungskreise künftighin nur der slovenischen Sprache bedienen werde, wird der Gemeindevorsteherung bedeutet, dass das Bezirksgericht diesen Beschluss zur Kenntniss genommen habe, dass sich dasselbe jedoch bezüglich des Gebrauchs der slovenischen Sprache nach den diesfalls bestehenden Gesetzen und Verordnungen benehmen, und der Verweigerung der Annahme von gerichtlichen Erledigungen seitens des Gemeindeamtes mit Anwendung der ihm zu Gebote stehenden gesetzlichen Mitteln zu begegnen wissen werde. K. k. Bezirksgericht St. Marein am 10. Jänner 1882.“ — Proti takemu odloku in preziranju navedenega ministerijalnega ukaza od strani c. k. sodnije, daje županstvu povod pri visokem c. k. pravosodnem ministerstvu se pritožiti. Naše častite gosp. državne poslance pa najnujnejše prosimo, da v tej velevažnej zadevi s svojo merodajno besedo nas krepko podpirajo.

Iz Celja. (Čitalnica.) Včerajšnje čitalnične veselice „pri belem volu“ se je vdeleževalo obilno število občinstva. Izvrstno so peli čitalnični pevci, vrlo dobro se je vršila igra: Raztrešenca. Vsi 4 igralci: Jelica (gospodičina Rozika Kapus), major (g. Perc), stotnik (g. Vrečko) in snubač (g. Jirman) rešili so v občno zadovoljnost in pohvalo svoje naloge.

Središče. (Izjava.) Ker me v zadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ nek dopisnik iz Vadranec z neljubo zadevo v zvezo spravlja, sem primoran, reč, kakor je prav in resnica, pojasniti. Preteklo poletje je pregledoval davkarski g. adjunkt V. iz Ptuja po tukajšnjih občinah škodo, po toči prouzročeno. Nekteri Vodrančani pa mislijo, da se jim je pri cenitvi škode krivica godila, ter so vložili pri dotični višji gosposki v Gradci tožbo. Ta tožba se je iz Gradca poslala g. V., da se opraviči. Gosp. V., moj rojak, mi je dne 3. decembra 1881 od te tožbe pravil in mi jo pokazal. Podpisi, zlasti čast. g. župnika Trampuša, so se mi sumljivi zdeli, in vprašal sem čast. gosp. župnika Trampuša dne 6. decembra 1881, kaj da je s tožbo Vodrančanov proti gosp. V. Častiti gosp. Trampuš mi je pred večimi čast. gosp. duhovniki rekel, da mu od te tožbe nič znano ni in da nje tudi podpisal ni. Isto mi je ponovil dne 27. decembra pri Svetinjah. Dne 9. decembra preteklega leta sem to g. V. povedal, in ta je na to poslal občinskemu predstojniku v zadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ ponatisnjeno pismo. Da bi tožnikom g. V. prihranil neprilike, sem prosil g. V., naj bi se reč na tihem poravnala. Drugače nisem v nobeni zvezi z omenjeno pritožbo. Omenim še le, da je izvzemši 4—5 podpisov vse druge podpisala — ena roka. Konečno še zagotovim, da sem bil in bodem kot narodnjak in duhovnik zmiraj na strani slovenskega ljudstva, ako se mu krivica godi, da pa v omenjenem do-

godjaji ne verujem, da bi g. V. bil komu krivico storil.

Ivan Čagran.

Iz Ljutomerske okolice. (Nekaj za g. učitelje.) Na den nedolžnih otročičev, kedar imamo mi ravno po stari navadi pametovo, prišel sem kot ud okr. zastopa k seji v Ljutomer. Odkritorsčno moram reči, da je bilo meni nekako tesno pri sreji zastran okr. naklad. Vendar pa je meni postalo nekaj leži, kedar sem slišal, da ne bomo imeli več ko 20% okr. naklad, da naše okr. ceste so v dobrem stanu, da se bode nekaj menje na njih delalo, in da se tako prihrani 2000 fl. Presrečna zahvala našemu previdnemu g. načelniku. Nemilo nas je zadel osoren govor g. J. St., Ljutomerskega „bürgermajstra“, zoper učitelje. V svoji strasti ni znal ta gospod svoje nemškutarske besnosti na ugovor č. g. Šrola bolje pokazati, (bil je namreč govor, ali se ima ustanoviti štipendija za enega učenca na Mariborskeje vinorejskeje šoli,) kakor s tem, da je začel razsajati po naših narodnih učiteljih; češ, da pre okraju nič ne koristijo. — Bržčas za to, da še niso osnovali v Ljutomeru „nemški Schulverein“, kateremu bi g. St. rad postal načelnik. — Rad bi pital tega gospoda, kdo ga je naučil šteti, pisati in računati, koliko pride od ene kože itd! — Pa kako to pride, da zahajajo v njegovo hišo celo trije učitelji, kakor sem zvedel, da bi odgojili njegove otroke? Pa še celo je ta gospod načelnik krajnemu šolskemu svetu, ki je po veliki večini naroden. Čudna ta reč. — Res jaz ne bi rad bil učitelj pod takšnim predsednikom. Ravno tu vidim najbolj, kako liberaluhi, ki se toliko bahajo kot prijatelji šole in učiteljev, v resnici o njih mislijo. Iz vsega tega pa vidimo, kdo nas draži.

F. Pozorovič

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na tisoče vojakov hiti v Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Zakaj? Pravijo, ker se je bati vstašev, upornikov, ki hočejo vse „švabe“, t. j. avstrijske uradnike, žandarje, vojake poklati ali iztirati. V Krivošijah je baje 1300 vstašev, od Foče do Nevesinj, sploh ves južni del Hercegovine, se orožajo zoper nas pod vodstvom Kovačevića; angleško zlato jim pomaga, ruski, srbski, črnogorski ogleduhi ščujejo, okolo 100 naših vojakov in žandarjev je baje uže ubitih in ranjenih. Tako poročajo liberalni in magjarski listi, vladine novine pa mirijo rekoč, da ni tako hudo, ampak da je več vojakov treba v to, da se v okom pride pretečim narodom o priliki razpisane novačenja ali „rekrutiringe“ v Bosni in Hercegovini. Drugi pa trdijo, da je to le vse na videž in priprava k marširanju do Soluna in k razdelitvi evropske Turčije med Avstrijance in Ruse; prvi vzamejo vse kraj Jadranskega morja, drugi pa Carigrad in sploh vso Bolgarijo. Na Dunaji so zbrani naši in ogerski ministri in se

posvetujejo s cesarjem. Dne 28. jan. t. l. skličejo delegacije t. j. odbornike iz našega pa tudi iz ogerskega državnega zbora, da dovolijo potrebnih denarjev — 20 milijonov — za nove vojaške potrebe. — Državni zbor snide se jutro 20. januarja. Minister baron Konrad predloži črtež o premembi šolskih postav. — Koroški poslanec Naredi je položil poslanstvo. — V Gradci obhajajo kmetijska družba štajerska 19. in 20. jan. stoletnico rojstnega dne nadvojvode Jovana. — Ogerski državni zbor ima burne seje; ministerstvu Tiszajevemu očitajo zapravljivost, uradnikom goljufigost; L. 1868 je dosta bilo 130 milijonov za državne stroške, sedaj pa komaj 350 milijonov; zato so dače strašno poskočile in vendar je dežela do ušes zadolžena, ker se Magyari čez moč šopirijo in hočejo več veljati, kakor gleštajo. Grdo za vlado je tudi to, kar je poslanec Rahonczy povedal, namreč, da je podjetnik Deutsch za reguliranje Tise mu izročeni denarjev samo 30% za napise porabil, 70% pa v svoj žep zaphal ali z uradniki zapravlil — Hrvatski dijaki v Zagrebu, ki so magyarskim poslancem nagajali, bili so z zaporom kaznovani. — Zopet je slišati, da pride baron Filipovič kot poveljnik v Sarajevo; škoda, da so ga kedaj odstavili; on bi nam Bosno in Hercegovino bil uže davno in dobro uredil.

Vnanje države. Nemški državni zbor je sprejel Windhorstov predlog, da se prekličijo postave zoper katoličane. To je srečni nasledek 10letnega trdnega boja nemških katoličanov zoper nestrpljive lutrovce, liberalce, Jude in freimaurerje. Ob enem je cesar Viljelm kot pruski kralj v slovesnem pismu do deželnega zbora pruskega naznanil, da ima „kulturna borba“ ali preganjanje katoličanov prenehati. — Ruski car je kmetom pripisati dal posestva grajščakov, katerih ti sami ne morejo dati obdelovati; zato dobijo 80% od vrednosti odškodnine iz državne blagajnice. Kmetje so tega močno veseli in tudi grajščakom je prav. Nekateri listi poročajo o vojaških pripravah proti turškim mejam. V Aziji prodira 8000 Rusov proti mestu Merv, od koder ni daleč v Afganistan. — Turški sultan je Francozom in Angležem, ki mu hočejo vzeti Egipt in Tripol, zobe pokazal, rekoč, da v Egiptu nimajo česa iskati; v Tripol pošilja vedno več vojakov. Italijani delajo na nos na vrat šance okolo Rima. — Francoski minister Gambetta se je republikancem zameril, ker jim presamovoljno in svojeglavno postopa. — Španjolski kralj in kraljica sta obiskala sosednega Portugizkega kralja v njegovem glavnem mestu Lisabonu. Pravijo, da to pomeni zvezo zoper Francoze, ki hočejo Marokansko cesarstvo v Afriki pograbit, po katerem se pa tudi Španjolcem in Portugizom sline cediyo. — Angleži tuhtajo in si glave belijo, kako bi nezadovoljne Irce vtlačili in pomirili. Do sedaj se jim to ni posrečilo. — Japonci so Kitajcem največji nasprotniki. Prvi so jako prebrisan narod.

Za poduk in kratek čas.

Iz potne torbice.

III. Po precej dolgem hodu sem dospel v Žurmance, majhen kraj na potu v Krapino. Proti jugu je za tem krajem hostnat hrib, velikan proti tistim, ktere sem dosedaj že videl na potovanji. Nisem šel dalje po tej poti, temuč vkrenil sem jo proti Rogacu. Dasiravna že truden, sem vendar še trdno korakal dalje, in ko sem do Sotle prišel, sem se zopet prepričal, da slovenski Štajer ni ravno velik. Iz Rogaca, kjer se nisem dolgo mudil, sem korakal dalje proti Sv. Križu in Slatini. Tje dospesvi sem poiskal najpoprej znanca, kterege pa ravno ni bilo doma, ali jegovi starši so me prijazno sprejeli. Drugi dan sem si ogledal Slatino in jeno okolico. Le proti sv. Križu je prost izgled, ker se tje vleče proti Sotli dolina drugod pa so povsodi griči in hribi in med dvema teh hribov drži tudi cesta v Poličane. Kraj je zelo prijeten in prijatnejšega še ga dela godba, ktera se vsaki dan predpoldnevom in popoldne dve uri glasi in pa petje lepih slovenskih narodnih ali drugih pesnic, ktere dekleta, ki slatino natakajo, pojejo in s tem goste, ki od daleč pridejo, zabavljajo. Sreča je hotela, da sem ravno takrat prišel tje, ko se je tam mudil jugoslovanski velikan in starosta škup iz Djakovara: Razun tega še je bilo mnogo drugih Jugoslovancev v Slatini, in zanimalo me je njihovo pomenjkanje v hrvaškem jeziku med drugimi raznimi jeziki, ktere sem tu slišal.

Proti vshodu je precej velika Rogačka gora z mnogimi kapelicami olupšana. Mikalo me je tudi na njeni vrh priti, ali kaj bodem sam brez tovarša. — K sreči sem našel drugega prijatelja, kateri me je povabil na goró, ali kakor je sam rekel v vrh nad Cerovcem. Ali predno sva gori prispela, še se nama pridružita v najno veselje druga dva dijaka eden iz Slatine, drugi pa iz Konjic. Mokri smo prispeli na goro, in tukaj smo se se okrepčali s staro kapljico. Dobro da ni pot nazaj držala preveč navzdol, drugače menda nebi prišel srečno nazaj, kajti starina je močna. — Z gore smo gledali na Slatino, ki je se nam majhna zdela, kakor kakovo posamezno dvorišče. Razgled me je zavzel. Ako še iz tako majhnega hriba razgled človeka zavzame ali torej ne poje pesnik prav, ako pravi:

Visoko vrh planin stojim,
V veselji rajskem tu živim
Tam dol ljudje lprebivajo,
Veselje redko vživajo:
Prid vrh planin nižave sin!

Mene pa so misli ponesle, daleč, daleč tje na visoki Triglav, slovenskega velikana, kterege so pesniki popevali. V duhu sem bil na njem, ker še mi osoda ni naklonila, da bi bil v resnici na njem. Vodnikove besede: „Na Vršac stopivši sedi,

Velik svet se ti tu odpre, so mi v misel prišle in vskliknil sem: „Na goro, na goro, na strme vrhe, tje kliče in miče in vabi srce“. — Ko sem nazaj prispel, sem si počinol, kajti drugega dne sem se dalje namenil. — Drugi dan sem se ločil od Slatine in od sv. Križa ter se napotil dalje kraj Sotle po peški poti proti Podčetrtku. Med potjo še sem zopet eno narodno cvetlico našel in jo vtrgal — narodno pesnico:

Lansko leto sem se oženju,
Mlado žensko sem dobiu,
Letos mi je mogla (moral) vmreti
Sami Bog mi jo je vzeu.

Druga mi ni zapustila,
Ko to majhno detece:
Kruha mi ne more jesti,
Zizka mu nihčer ne da.

Kaj pa meni zdaj začeti,
Meni je za scagati (obupati);
Toto dete na roko vzeti,
Ž njim po svetu rajžati.

Jaz pa grem na žegnan britof,
Na njen grob bom poklekniu:
„Vstani, vstani žena ljuba,
Majhno dete nič ne spi“.

„Kak ti bodem jaz gor vstala,
Ker me zemlja doj tišči,
Jaz ne bodem prej gor vstala,
Dokler ne bo sodnji dan.“

Oj ti mož, le pojdi domu,
Naj ti dete sladko spi
Marja bo mu ziska dala,
Smilen Jezus zravn stoji.“

Pot dalje je torej držela kraj Sotle, ktera je tu precej široka in plitva, tu zopet ozka in globoka. Pisal je preteklo leto nekdo — boljše je, da se ime ne vé — v nekem Slovencem sovražnem listu o „deutsche Sotl“. Temu se pač slobodno vsak na glas nasmeje, in ga za nevedneža krsti. Menda se je njemu v „nemških sanjah, nemški sanjalo“, potem pa je sanje po „nemški zapisal“ in bila je tu „deutsche Sotl“. Smešno. — Tu gleda potnik priprosti slovenski in hrvaški narod. Na Štajerskej strani Sotle sem slišal tako slovenski govoriti, kakor drugod, od hrvaške strani pa so mi prihajali hrvaški in slovenski glasovi na uho. „Sanje so pene“ in tudi „deutsche Sotl“ je le pena. (Dalje prih.)

Smešnica 3. Nekega berača, katerega je hudo zeblo, pa tudi lačen je bil, da se mu je želodec krčil, vpraša mimogredoč gospod: „Priatelj ali bi se raje greli, ali bi raje jedli?“ Berač pa mu odgovori: „Najrajši bi si pri kakem ognjišči kos mesa pekel.“ F. Magdič.

Razne stvari.

(Sarajevski nadškof), dr. Josip Stadler je dne 15. jan. nastopil svojo višje pastirovanje. Vhod v mesto bil je slovesen.

(Dva škofa v 24 urah umrla) sta dr. Dobrila v Trstu star 60 let in J. Nöttig v Brnu na Moravskem star 76 let.

(Znani „Dorfbote“) je se drznil cesarja žaliti in bil konfisciran. List podpirajo mnogi uradniki, profesorji, učitelji, ki cesarjev kruh jedó.

(Zime brez snega) bile so l. 1848, 1834, 1811, 1807, 1792, 1659, 1617, 1609, 1607, 1588, 1582, 1538, 1286, 1229, 1187. Barometer stoji sedaj tako visoko, da uže 50 let ne tako!

(Novi notar v Ljutomeru) g. Anton Šlamberger je predpisano prisego opravil in svojo pisarno odprl.

(Velikanski požar) so zopet otroci z nesrečnimi žveplenkami zanetili v Zaklanci na Vrhniki na Kranjskem, od 27 hiš je pogorelo 11. Škoda znaša 23.000 fl. zavarovanščina samo 6000 fl.

(† FML. plem. Litzelhofen) lastnik našega slovenskega regimenta štev. 47. je v Pragi umrl. Regiment dobi toraj zopet novega lastnika in drugo ime.

(G. Albert Levičnik) bivši okrajni sodnik v Ptujci je za ministerskega tajnika v ministerstvu pravosodja imenovan.

(Bivši koroški poslanec Petritsch) je na cesti iz Beljaka domov z vozom zvrnul in k priči mrtev ostal.

(Častno srenjčanstvo) dobil je s krasno diplomo vred od Laškega trga, preč. g. Ant. Žuža, tamošnji kanonik, dekan, župnik in zlatomešnik.

(G. Franc Šumi v Ljubljani) začel je izdajati „Archiv für Heimathskunde“ za slovensko zgodovino jako zanimivo zbirko zgodovinskih pisem. Vsaka pola se naročnikom posebič po pošti dopošlje in stane 30 kr. vsaka. Naročina se pošlje v Ljubljano izdajatelju (Laibach, Kongressplatz 13). Do sedaj izišli ste 2 poli. Zadnja pola poroča o najstarešem slovenskem županu, ki je pred blizu 900 leti še ob Donavi županil v gornjej Avstriji, znamenje, da so takrat ondi še Slovenci prebivali.

(Odbor v Slatinci) dne 5. jan. t. l. zavoljo razdelitve denarjev po toči poškodovanim bil je izbran vpričo navzočega c. k. okrajnega glavarje plem. Premersteina.

(Posojilnica celjska) ima v nedeljo 22. januarja svoj občni zbor ob 1 uri popoldne v gostilnici „zur Stadt Graz“. Na dnevnem redu je tudi volitev predstojništva.

(G. Valentinitich), c. kr. okrajni šolski nadzornik na Bistrici v Rožni dolini na Koroškem nam piše, da pri pogrebu učitelja „Wuzella“ ni zaukazal nemške nagrobnice, kakor je bilo brati v 51. številu „Slovenskega Gospodarja“ 1881. Naš dopisnik je proščen, reč pojasniti.

(Zakadili) so lani naši tobakarji za tobak in cigare 47,576.940 gl., tedaj 1,558.068 gl. več, kakor predlanskim.

(Pariz), glavno mesto francosko, šteje 2 mil. 225.910 prebivalcev.

(Tepež) bil je Levci za Celjem, od 22 fantov so 4 nevarno, drugi pa vsak nekoliko ranjeni.

(Posojilnica) v Mariboru je našim narodnim nasprotnikom trn v peti, preden je začela delovati, kar bode kmalu.

(Bergenthalski grof) ni več župan in mora račune položiti novemu, a ta se brani 600 fl. izplačati za srenjskega pisarja, ker mu je predrag.

(V spodnjem Pobrežju) so Petrinovi otroci govedo napajati gnali. Pri tej priliki je 12letni Jožef Petrin bil tako ranjen, da je umrl.

(„Slov. Narod“) je bil dvakrat konfisciran, ker je poročal o Vestenekovej pravdi.

Loterijne številke:

V Gradci 14. jan. 1881: 30, 78, 86, 54, 26.
Na Dunaji „ „ 72, 68, 44, 48, 38.
Prihodnje srečkanje: 28. januarja 1882.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 77.35 — Srebrna renta 76.35 — Zlata renta 93.60 — Akcije narodne banke 833.— — Kreditne akcije 316.— 20 Napoleon 9.46 — Ces. kr. cekini 5.59 —

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž	Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda			
	fl.	kr.		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.				
Maribor . .	8	80	6	30	4	90	3	40	5	10	5	—	4	70	
Ptuj . . .	7	60	6	—	6	50	3	50	5	60	5	20	5	33	
Gradec . .	9	59	6	65	5	65	4	10	5	51	—	—	5	33	
Celovec . .	8	30	6	20	5	60	3	—	5	20	—	—	5	20	
Ljubljana .	9	10	7	80	5	—	3	—	6	30	5	60	5	80	
Varaždin .	8	60	6	75	5	20	3	—	4	80	6	50	4	80	
Dunaj	100 Klg.	12	65	9	25	9	30	8	15	7	70	8	85	—	20
Pešt		12	25	8	60	8	80	7	60	5	65	6	82	6	30

Trgovcem začetnikom.

V Radgoni, na spodnjem Štajerskem, železniška ščacija Spielfeld, je na prodaj hiša z jednim nadstropjem, ki ima 8 oken na ulico, 6 hiš, 2 kuhnji, 1 kamro, 2 štacuni s pohištvom za trženje z mešanim blagom, 3 okna za rabo na ogled, 2 dveri, vrata, dvorišče, kolarnico, magazine, klet, vse na najboljšem prostoru. Hiša je primerna za vsakojako podjetje. Vknjiženih 6000 fl. denarja hranilnega. Cena 9000 fl. Našteti je treba samo 1200 fl. Adresa:

Josef Zwölfer,

Radkersburg, Langgasse 14.

Lepo posestvo.

Prostovoljno se proda lepo posestvo v Vohovi, Hočke fare pri Mariboru hiš. št. 31. in 5. Hiša lepo zidana in z opeko krita stoji kraj velike ceste sredi vasi. zraven je novo gospodarsko poslopje z opeko krito, vrt, njive, travniki, gozdi, vkup 34 oralov. Rod hišo so prostorne obokane kleti. Ob enem se proda vsa živina, pohištvo, gospodarska sprava itd. Več pové posestnik sam.

Sveče iz pravega voska.

Po najnižej ceni prodava voščene sveče, narejene iz čistega bučelnega voska, ki jako varčno gorijo in tudi preveč ne krgajo ali plavijo.

M. Gert,

svečar in medičar v Mariboru
v gosposkej ulici.

Gasilnice

vsakovrstne velikosti in stroja, s pristopnimi ventili, najizvrstnejše delane, in velike moči za brizganje, prilične srenjam, mestom, trgom in njihovim gasilnim društvom.

Brizgalnice

na kolesih, nosljah, v putah za vrte, Vodonosnike razne sostave, najboljše cevi iz konopnine, gumija, za sesavanje vode ali za napeljavanje vode, dalje vretenice in tehtnice za ove cevi, kakor tudi drugo

orodje gasilcem potrebno

priporočuje po najnižej ceni proti 5letnemu poroštvu

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Srenjam in gasilnim društvom dovoli se plačevanje v rokih. Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

2-2

Oznanilo.

Zadevno sprejetje 10 mladih ljudij za izvežbanje v sadje- in vinorejstvu na deželnej sadje- in vinorejskej šoli v Mariboru naj se prošniki oglasijo pri ravnateljstvu v Mariboru do 20. februarja 1882. Več pové šte. 1. „Slov. Gosp.“ od 5. jan. 1882. V Gradci meseca dec. 1881.

Deželni odbor.

Ponudba.

Kuča broj 523 u Varaždinu, najprikladnija za stan jedne obitelji, zastojeća iz 6 sobah, podruma i suše onda priležeći vrt, prodaje se dobrovoljno uz vrlo povoljne uviete.

Poblizje može se saznati kót Sime Bogdanovića v istoj kući.

2-3

Priznано izvrstne prave

voščene sveče

iz garantirano nepokvarjenega čebelnega voska ponudijo

P. & R. Seemann

v Ljubljani.

4-5

Mlin v najem (štant)

se dá na tri ali tudi šest let; stoji tik velike ceste, ki pelja iz Ptuja v Rogatec; mogoče je tudi krémo pri mlinu imeti, kjer blizu nobene kréme ni.

Pogoji se izvedó pri občinskem predstojniku na Ptujski gori.

1-2

Karl Gregel,

klepar (Spengler) v Ormoži

naznanja p. n. občinstvu, da je od gosp. Pitaka kupil

kleparski obrt,

se nastanil v Ormoži, ter priporoča vsakovrstno kleparsko blago in galanterijske reči v velikej množini, prevzema vsako kleparsko delo doma kakor tudi drugod, pokriva turne, stavlja strelovode, prodaja barve in lake in prevzema vse vrsti popravke po najnižjej ceni.

2-3

Dunajsko zavarovalno društvo na Dunaji.

Poroštvenska zaloga:

goldinarjev 4,500.000 av. velj.

„Dunajsko zavarovalno društvo“ zavaruje

zastonj v prvem leti,

če kdo na 6 let da zavarovati:

hiše, gospodarska posopja; pri takšnih zavarovanjih prične vpačanje še e v 2. eti in se završuje potem v 5 etnih rokih.

Generalni zastopnik v Gradci

G. MICORI

v gosposkej ulici šte. 10.

9-12